

Czas na spółkę

Rafał Cieślak

Obecnie w Polsce funkcjonuje kilkaset ośrodków sportu i rekreacji działających w formie jednostek lub zakładów budżetowych i zaledwie kilka spółek prawa handlowego powstałych w wyniku przekształcenia OSiR-u. Wszystko jednak wskazuje na to, że tą drogą będą szły kolejne ośrodki sportu.

Coraz więcej miast i gmin powołuje spółki komunalne do zarządzania infrastrukturą odpadową, wodno-ściekową, transportową czy turystyczną. Z punktu widzenia zasad finansowania, relacji właścicielskich, swobody działania i rozwoju – spółka jest w zdecydowanej większości przypadków lepszym rozwiązaniem niż tradycyjne formy organizacyjne, powiązane z gminą zależnościami finansowymi i organizacyjnymi.

Ta swoista „moda na przekształcanie” obejmuje coraz większą liczbę zadań własnych samorządu lokalnego, w tym tak wrażliwe obszary jak np. służba zdrowia. Ze sportem spróbowało dotychczas niewielu, ale Ci, którzy tego dokonali (m.in. Jarocin, Zabrze, Śrem) podkreślają liczne korzyści płynące z powołania spółki celowej do zajmowania się kulturą fizyczną w gminie.

Jakie korzyści, jakie koszty?

Wśród zdecydowanie pozytywnych aspektów związanych z prowadze-

niem spółki komunalnej, można podać następujące:

- Osobowość prawna – spółka, jako odrębna osoba prawna, uprawniona jest do podejmowania wszelkich przewidzianych prawem działań na rzecz realizacji celów statutowych oraz pozyskania dofinansowania prowadzonej działalności.
- Zmiana sposobu finansowania – spółka nie pokrywa swoich strat z dotacji gminnych, a zysków nie odprowadza do budżetu; koszty pokrywane są z osiąganych przychodów, a zyski przeznaczane na rozwój spółki.
- Możliwość nieskrępowanego generowania zysków – ze świadczonych usług, zarządzania obiektami, najmu, dzierżawy, gastronomii, obiektów noclegowych, pozyskiwania dotacji rządowych i unijnych, posiłkowania się kredytami i pożyczkami.
- Większa motywacja do działania – zarówno w przypadku kadry menedżerskiej, jak też pracowników – celem staje się oferowanie wysokiej jakości usług w warunkach konkurencji rynkowej, co osiągane jest też przez większą kreatywność zespołu.
- Nowe możliwości rozwoju – wskutek absorpcji kapitału, spółka może planować i realizować nowe inwestycje w sposób niezależny od podmiotu właścicielskiego, w szczególności od jego budżetu i własnych przedsięwzięć inwestycyjnych.
- Nadzór właścicielski – sprawowany w dalszym ciągu przez gminę,

ale poprzez podejmowanie decyzji strategicznych, wytyczania kierunków działania spółki itp., bez znaczącej ingerencji w jej bieżące funkcjonowanie.

- Szybszy proces decyzyjny – nieskrępowany sztywnymi regulacjami i procedurami właściwymi dla podmiotów sektora publicznego na rzecz zarządu odpowiedzialnego za bieżącą działalność spółki.
- Kwestie pracownicze – zgodnie z logiką działania podmiotu prawa handlowego, następuje maksymalne zagospodarowanie czasu pracowników – np. poprzez tworzenie stanowisk multifunkcyjnych, organizację outsourcingu usług itp.
- Własność mienia – jeżeli zostało przekazane spółce – i możliwość jego wykorzystywania w działalności bieżącej i rozwojowej, a także optymalizacja zasad i warunków wykorzystywania posiadanego mienia.
- Możliwość odzyskiwania podatku VAT (czego nie może robić jednostka sektora finansów publicznych), a także pozyskiwania dodatkowych środków finansowych wskutek podnoszenia kapitału założycielskiego.
- Rozwój poprzez współdziałanie z innymi podmiotami, partnerstwo publiczno-prywatne, a nawet prywatyzację – szczególnie w przypadku spółek działających w miastach, gdzie baza sportowo-rekreacyjna jest bardzo dobrze rozwinięta.

Koszty związane z dokonaniem przekształcenia (lub powołania spółki w przypadku gdy na terenie gminy nie funkcjonował dotychczas OSiR), są stosunkowo niewielkie. W grę wchodzi przede wszystkim sporządzenie wyceny majątku przekazanego na rzecz spółki, koszty sporządzenia umowy spółki w formie aktu notarialnego oraz opłaty za rejestrację w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Ponadto, w przypadku wniesienia do spółki aportem mienia, trzeba liczyć się z koniecznością zapłacenia

z tego tytułu stosownego podatku. W sferze kosztów pozafinansowych można liczyć się również z częściową redukcją zatrudnienia (choć nie jest to reguła), możliwością zmiany formy zatrudnienia pracowników (np. przejście na kontrakty, wielofunkcyjność obowiązków etc.). Natomiast w odbiorze społecznym zmiana jest zazwyczaj neutralna. Ludziom chodzi bardziej o to, czy obiekty, na których uprawiają dyscyplinę sportu lub rekreację są nowoczesne i sprawnie zarządzane, niż o to, czy infrastrukturą zarządza ten lub inny podmiot.

Należy także dodać, że sens powołania spółki istnieje w przypadku zagospodarowania przez nią obiektów i usług, które mogą generować dochody; niemniej jednak, na zlecenie gminy czy miasta – spółka może także zarządzać pozostałą, otwartą i ogólnie dostępną infrastrukturą.

Przełamać barierę

Zmiana formy prawno-organizacyjnej z zakładu budżetowego w spółkę prawa handlowego podyktowana jest zwykle przełamaniem przez władze gminy, czy miasta bariery mentalnej związanej z utworzeniem podmiotu opartego o prawa wolnego rynku.

Dobłą motywacją do dokonania przekształcenia może być zatem uzyskanie stosownej wiedzy odnośnie skutków i konsekwencji powołania spółki kapitałowej, szczególnie jeżeli na terenie gminy działa już jakaś

spółka lub przedsiębiorstwo komunalne. Taka decyzja powinna zostać podjęta świadomie.

Konieczna analiza

Czynności związane z procesem przekształcenia muszą być dodatkowo poprzedzone odpowiednią analizą finansową i przygotowaniem biznesplanu dla nowotworzonego podmiotu, a także harmonogramu przekształcenia. Dzięki temu władze gminy będą mogły podjąć odpowiedzialną decyzję o rozpoczęciu tej procedury.

Podstawę prawną dokonania przekształcenia stanowią przepisy ustawy o finansach publicznych, ustawy o samorządzie gminnym i ustawy o gospodarce komunalnej, a także kodeksu spółek handlowych. W pierwszej kolejności konieczne jest postawienie zakładu budżetowego w stan likwidacji stosowną uchwałą rady gminy – z jednoczesnym powołaniem spółki (z ograniczoną odpowiedzialnością lub akcyjnej) w celu zapewnienia ciągłości zadań realizowanych przez zakład budżetowy.

Wkładem właściciela do spółki może być zarówno mienie (ruchome i nieruchome), jak też pieniądze. Następnie, poprzez dokonanie czynności likwidacyjnych oraz związanych z powołaniem spółki, następuje proces rzeczywistego przekształcenia. Czynności te obejmują m.in. inwentaryzację majątku i jego wycenę, ustalenie rodzaju i wielkości wkładu do spółki, przygotowanie projektu umowy (aktu założycielskiego) spółki, zamknięcie ksiąg rachunkowych zakładu, formalne załatwienie kwestii pracowniczych (np. wyrejestrowanie z ZUS, przygotowanie dokumentacji pracowniczej), podpisanie aktu notarialnego powołującego spółkę, ukonstytuowanie zarządu i rady nadzorczej, pokrycie kapitału, zamknięcie rachunków zakładu, zarejestrowanie spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym i dokonanie wielu innych czynności kończących byt zakładu budżetowego i prowadzących do rozpoczęcia działalności przez utworzoną spółkę prawa handlowego.

Co zyskują OSiR-y po przekształceniu w spółkę?

- + Osobowość prawną
- + Zmianę sposobu finansowania
- + Możliwość generowania zysków
- + Większą motywację do działania
- + Nowe możliwości rozwoju
- + Szybszy proces decyzyjny
- + Lepsze wykorzystanie personelu
- + Własność mienia
- + Możliwość odzyskiwania podatku VAT

Pamiętać o zobowiązaniach

Należy pamiętać, że przekształcenie w spółkę – jako swoistego następcę prawnego zakładu budżetowego – ma znaczenie zarówno dla sfery przejmowanego mienia, jak też praw i zobowiązań. Dlatego warto podkreślić, że transformacja zakładu budżetowego nie musi zawsze polegać na przekształceniu go w spółkę (możliwe jest np. wdzierżawienie całości zorganizowanej części likwidowanego zakładu innemu podmiotowi, likwidacja w celu sprzedaży, likwidacja bez powoływania innej struktury, likwidacja w celu utworzenia jednostki budżetowej etc.). ■

Autor jest współnikiem
w Kancelarii
Doradztwa Gospodarczego
Cieślak & Kordasiewicz
r.cieslak@kdg.waw.pl

Zapraszamy do uczestnictwa w panelu seminaryjnym „Spółka OSiR” prowadzonym przez Kancelarię Doradztwa Gospodarczego Cieślak & Kordasiewicz, który będzie przeprowadzony podczas III Międzynarodowego Kongresu Infrastruktury Sportowej w Spale (20-23 października br.)

Coraz więcej miast i gmin powołuje spółki komunalne do zarządzania infrastrukturą odpadową, wodno-ściekową, transportową czy turystyczną. Zmiana struktury organizacyjnej czeka też zapewne kolejne jednostki, które zarządzają miejską infrastrukturą sportowo-rekreacyjną.